

KENT KONSEYİ KARARLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Rukiye Mehtap ÖZLÜ*

ÖZ

Türkiye’de 21. yüzyılda, geleneksel kamu yönetimi anlayışı değişmeye başlamıştır. Temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçiş hızlanmış ve yönetim olgusu ortaya çıkmıştır. Birlikte yönetmek anlamında kullanılan yönetim, sivil toplum kuruluşları yanında halkın da karar süreçleri hakkında bilgilendirilmesi hatta karar mekanizmalarında rol alması olarak tanımlanabilir. Yerel yönetimler, özellikle de belediyeler, halkın kamu yönetimine katılımını gerçekleştirmekte en uygun yönetsel birim olarak algılandığından yasa koyucu, son yıllarda, yerel katılımcı demokrasi konusunda önemli çalışmalar yapmıştır. 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’yla birtakım yönetim araçları düzenlenerek uygulamada yer bulmuştur. Bunlardan biri de kent konseyleridir. Kent konseyleri, yönetim anlayışını hayata geçirmek için faaliyetlerini, en yetkili organı olan genel kurul eliyle, tavsiye niteliğinde kararlar vererek gerçekleştirmektedir. Bu çalışmada, kent konseyi genel kurul kararları geniş bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Öncelikle kent konseyi kararlarının kapsamı incelenip sonrasında kent konseyi kararlarının etkinliği değerlendirilmektedir. Bu çalışma, teorik bir nitelik taşımaktadır. Doktrin tarafından kent konseyi konusunda çok sayıda çalışma yapılmıştır ancak kent konseyi kararlarının niteliği, hukuki yapısı ve etkisi kısıtlı şekilde incelenmiştir. Bu eksikliğin giderilmesi amacıyla bu çalışma, kaleme alınmıştır.

Anahtar Kavramlar: Kent Konseyi Kararları, Yönetişim, Etkinlik, Katılım, Hemşehri.

* Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, mehtap.dolek@gop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-7505-4586>

Makalenin gönderilme tarihi: 2 Mayıs 2019

Kabul tarihi: 7 Ocak 2020

EVALUATION OF THE CITY COUNCIL DECISIONS

ABSTRACT

In the 21st century in Turkey, traditional public administration started to change. The transition from representative democracy to the participative democracy has accelerated and the phenomenon of governance has emerged. Governance, which is used in the sense of managing together, may be defined as the local civil society organizations, as well as the public are informed about decision-making processes and even participated in decision-making mechanisms. The legislator has made significant efforts compared to previous years in the area of local participative democracy since the local governments, especially the municipalities, is often considered the most appropriate level to achieve the participation of citizens in public affairs. The lawmaker has regulated some instruments of the local governance with the Municipal Law (no: 5393 dated 2005). One of these instruments is the city councils. City councils carry out their activities, in order to implement the concept of governance, by making recommendations by its general assembly, which is the most competent body. In this study, the decisions of the general assembly of the city council will be evaluated. First of all, the scope of city council decisions will be examined and then the effectiveness of city council decisions will be evaluated. While conducting this study was being discussed with several officials of city councils and then web sites and doctrine concerning the city councils were examined. The subject of the city council has been examined by many studies, but the nature, legal structure and impact of the decisions of these city councils have been examined in a limited manner. This study was written to eliminate this deficiency.

Keywords: City Council Decisions, Governance, Efficiency, Participation, Citizen.

GİRİŞ

Güçlü bir kamu yönetimi oluşturmak için zaman içerisinde demokratik devletler ve küreselleşen dünyanın en önemli aktörleri olan uluslararası örgütler, iyi yönetim ilkeleri konusunda fikir birliğine varmışlardır. Bu ilkelerin kabul edilmesinde Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi'nin etkisi yanında özellikle de Avrupa Birliği önemli rol oynamıştır. Bu ilkeler; hukukun üstünlüğü, güvenilirliği, önceden tahmin edilebilirliği, sorumluluk ve saydamlık ilkeleri ile teknik ve idari örgütsel kapasiteyi geliştirme ve vatandaşların katılımının sağlanması yanında etkinlik, etkililik ile verimlilik ilkelerini kapsar (SIGMA, 1999). Avrupa Birliği, Temel Haklar Bildirgesi 41. maddesinde *iyi idare hakkı* düzenlenmektedir. İyi idare hakkının genişletilmesi maksadıyla katılımcı demokrasiye, atıfta bulunmaktadır. Avrupa Komisyonu kamu politikası ve karar oluşturulma süreçlerinde daha katılımcı ve hesap verebilir bir yapı inşa etmek için 2001 yılında yayımlanan Avrupa Yönetişim Beyaz Kitabı'yla birtakım rehber ilkeler belirlemiştir (AB Komisyonu, 2001). Bu ilkeler, Avrupa Birliği'ne üye olmayı isteyen Türkiye'de, kamu yönetimi

anlayışını etkilemiştir, etkilemektedir. Demokratik dünya devletlerinde olduğu gibi Türkiye’de 2000’li yılların başından itibaren kamu yönetimine hakim olan ilkelere, köklü değişimler olmuştur. Bu ilkelere önem verecek şekilde ve ilkelerin hayata geçirilmesi için Türk hukuk sisteminde birçok düzenleme yapılmış ve birtakım araçlar ortaya çıkmıştır. Bu araçlardan biri de kent konseyleridir.

Kent konseylerinin hukuki dayanağı, 1992 yılında Birleşmiş Milletler Yeryüzü Zirvesi’nde Gündem 21 başlıklı sürdürülebilir kalkınma hedefi kapsamında yer alan Yerel Gündem 21’e dayanmaktadır. Türkiye’de Yerel Gündem 21 programları kapsamında ortaya çıkan ve gelişen kent konseyleri, nihayet 2005 yılında Belediye Kanunu¹ ile iç hukukta da düzenlenmiştir. Bu araç, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’ndaki halkın oluşturduğu meclislere uygun yapılar olarak organize edilmiştir (Çukurçayır ve Eroğlu, 2009). Belediye Kanunu’nun 76. maddesine göre kent konseyleri, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktadır. Nitekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği’nin² 4/a maddesinde kent konseyleri; *merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehri hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları* olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Kent Konseyi Yönetmeliği’nin 6. maddesiyle kent konseylerine, yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılması, hemşehri hukuku ve ortak yaşam bilinci ile istişare kültürünün geliştirilmesi gibi görevler verilmektedir.

Kent konseylerinin hukuki zemininin oluşturulmasıyla; yerel demokrasi ve katılım, kurumsallaştırılarak tabana yayılmaya başlamıştır (Öner, 2005). Bu yönetsel birimlerde oluşturulan katılım anlayışı, yerel politika oluşumunu, hemşehri hukuku ve kentlilik bilincinin geliştirilmesini kapsamaktadır (Toprak, 2010). Hatta kent konseyleri, kamu yönetimindeki demokrasi eksikliği problemini çözecek sihirli bir değnek olarak değerlendirilmektedir.

Kent konseyleri, belediye teşkilatı olan her yerde kurulmalıdır. Kent Konseyi Yönetmeliği’ne göre kent konseyi, yerel yönetim seçimleri sonuçlarının ilanını takip eden üçüncü ayının ilk haftasının ilk mesai günü, yerel ve merkezi

¹ Resmî Gazete Tarihi: 13/7/2005, no: 25874.

² Resmî Gazete Tarihi: 08.10.2006, no: 26313 (değişiklik Resmî Gazete Tarihi: 6.6.2009, no:27250 ve Resmî Gazete Tarihi: 23/5/2019, no: 30782)

yönetimlerin temsilcileri ile sivil toplum kuruluşları ve yerel halktan üyelerin katılımı ile kurulmaktadır.

Kent konseylerinin hukuki niteliğine gelince, kent konseylerinin ne özel ne de kamu hukuku tüzel kişiliği vardır. Tüzel kişiler, kişi olmaları nedeniyle, haklara ve borçlara sahip olma, malvarlığı edinme ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma, mahkemelerde davacı veya davalı olarak hak arama hakkına sahip olma, hukukî işlemlerde bulunabilme gibi birçok sonuçlara sahip olurlar (Çağlayan, 2016). Tüzel kişiliği olmayan kent konseyleri, bu haklara sahip değildir, yani hak sahibi olamaz, borçlanamaz ve mahkemelerde davalı ya da davacı olarak hak arama hakkına sahip olamazlar. Bununla beraber faaliyetlerini yerine getirmek için kendilerine ait bütçeye, personele de sahip olamazlar. Ayrıca kamu tüzel kişiliği de olmayan kent konseyleri, kamu tüzel kişilerinin sahip olduğu, kamu gücü ayrıcalıklarına sahip olamazlar.

Belediye Kanunu'na göre kent konseyi çalışmalarının etkili ve verimli yürütülmesi için ilgili belediye, hem personel konusunda hem de mali konularda yardım ve destek sağlar. Belediye kaynakları dışında, istisnai olarak kent konseylerine, desteklenmiş projeleri için Avrupa Birliği fonlarından nakdi yardımlar yapılabilmektedir (Özgökçeler, 2014). Bu birimler esasen belediyeden gelen ödeneklerle faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu sebeplerle kent konseyleri, belediyelerin *arka bahçesi* olarak görülmektedir (Ulusoy ve Tekdere, 2015, s.178). Bununla beraber bu yönetsel birimler, belediyenin bir organı da değildir. Zira belediyenin organları, 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediye başkanı, meclisi ve encümenidir. Ayrıca belediyelerin kent konseyleri üzerinde hiyerarşik bir konumda bulunmadığı da belirtilmelidir (Danıştay, 2013).

Kent konseylerinin asıl gücü, demokratik ve katılımcı bir platform bünyesinde, tüm ortakların birlikteliğine dayalı örgütlenmesinden kaynaklanmaktadır (Emrealp, 2005, s.70). Bu yönetsel birimler yerelde yönetim bilincini hayata geçirmek için birtakım çalışmalar yapmaktadırlar. Kent konseyi; faaliyetlerini, en yetkili organı olan genel kurul eliyle tavsiye niteliğinde kararlar vererek gerçekleştirir. Bu sebeple kent konseyi, ilgili belediyeye bağlı bir danışma merci olarak nitelendirilebilir.

Bu çalışmada kent konseyi genel kurul kararları, değerlendirilecektir. Öncelikle kent konseyi kararlarının kapsamı incelenip sonrasında kent konseyi kararlarının etkinliği konusu açıklanmaktadır. Çalışma esasen teorik niteliktedir. Bununla birlikte uygulamaya yönelik durumu değerlendirebilmek için Türkiye Kent Konseyi Birliği, Etimesgut Kent Konseyi, Tokat Kent Konseyi ve Yenimahalle Kent Konseyi'nden görevlilerle görüşülmüş ve çok sayıda kent konseyinin internet siteleri incelenmiştir. Kent konseyi konusunda doktrin tarafından çok sayıda çalışma yapılmıştır ancak kent konseyleri kararlarının niteliği, hukuki yapısı ve etki alanı, kısıtlı şekilde incelenmiştir. Bu eksikliğin giderilmesi maksadıyla bu çalışma kaleme alınmıştır.

I. KENT KONSEYİ KARARLARININ KAPSAMI

Kent konseyleri kararlarının kapsamı konusu, bir yandan kent konseyi kararlarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar diğer yandan da kent konseyi kararlarının hukuki niteliği ekseninde işlenecektir.

A. KENT KONSEYİ KARARLARININ OLUŞTURULMASI

Kent konseyi kararları, nihayetinde bu yönetsel birimin organlarına ortaya konmaktadır. Bu sebeple çalışmanın bu bölümünde öncelikli olarak kent konseyi organlarının yapısı, oluşumu ve görevleri açıklanacak ardından da kent konseyi kararlarının alınmasında hemşehrilerin rolüne özellikle yer verilecektir.

1. Kent Konseyi Organları ve Yönetişim

Kent konseyinin organları; genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları ile kent konseyi başkanıdır.

Kent konseyi karar organı, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde açıkça karar organı olarak anılmamakla birlikte *en yetkili organ* olarak nitelendirilen, genel kuruldur. Kent konseyi genel kurul paydaşları ve toplantıları, yönetim anlayışı baz alınarak düzenlenmektedir. Avrupa Yönetişim Beyaz Kitabı'ndaki tanıma uygun olarak, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yönetim, *saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindelik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışı* olarak tanımlanır.

Yönetişim sayesinde özellikle merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasında daha güçlü iletişim ve etkileşim kanalları kurulduğu ileri sürülmektedir. Hem Belediye Kanunu'nda hem de Kent Konseyi Yönetmeliği'nde, daha katılımcı ve hesap verebilir yönetim anlayışının inşa edilmesi için kent konseyi, önemli bir araç olarak düzenlenmiştir. Bu amaçla kent konseyleri, belediye teşkilatı olan her yerde kurulmalıdır. Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre kent konseyi, yerel yönetimler seçimleri sonuçlarının ilanını takip eden üçüncü ayının ilk haftasının ilk mesai günü, Kent Konseyi Yönetmeliği 8. maddesinde belirtilen paydaşların katılımı ile kurulur. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8. maddesine göre kent konseyi genel kuruluna:

-Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,

-Belediyenin içinde bulunduğu seçim bölgesi veya bölgelerinin milletvekilleri,

-Belediye başkanı veya temsilcisi,

-Sayısı onu geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,

- Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,
 - Meclis üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, il genel meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri,
 - Belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan muhtarların, kendi aralarından seçecekleri en fazla 10 temsilci,
 - Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
 - Varsa üniversiteden bir temsilci, birden fazla olması durumunda her birine temsilen bir üye,
 - Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, baro, kooperatifler, birlikler, konuyla ilgili dernek ve vakıf temsilcileri,
 - Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma guruplarının birer temsilcisi,
- katılır.*

Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını, belediye başkanının çağrısı üzerine belediye başkanının başkanlığında yapar. Bu toplantıda, kent konseyi, genel kurul dışındaki diğer organlarının seçimi yapılmaktadır. Kent konseyi, genel kurul haricinde yürütme kurulu ile meclisler ve çalışma guruplarından oluşmaktadır.

Yürütme kurulu, kent konseyinin yürütme organı olarak görev yapar. Genel kurul tarafından seçilen yürütme kurul üyeleri, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşmaktadır.

Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre kent konseyinin en yetkili organı olan genel kurul, belediye meclisi birinci başkan vekilinin, bulunmaması halinde ikinci başkan vekilinin başkanlığında kent konseyi üyelerinin katılımı ile yılda iki kez toplanır. Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Genel kurul, ayrıca yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8. Maddesinde öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir.

Bununla beraber genel kurul; genel kurulun, yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma guruplarının seçim ve çalışma esaslarını, hazırlayacağı çalışma yönergesiyle belirler. Böylelikle ilgili mevzuata aykırı olmamak kaydıyla, kent konseylerine iç örgütlenmesinde kısmi bir idari özerklik

tanınmaktadır. Başka bir ifadeyle her kent konseyi kendi ihtiyacına uygun olarak çalışma grupları ve meclisler belirleyebilmektedir. Çalışma gruplarının odağında genelde mahalle muhtarının başkanlık ettiği mahalle çalışma grupları olmaktadır. Meclislere gelince genelde kadın, gençlik ve engelli meclisi olarak örgütlenmekte olup kadın meclisinin odağında ilgili belediyede yaşayan tüm kadınlar, gençlik meclisinin odağında ilgili belediyede yaşayan tüm gençler, engelli meclisinin odağında ilgili belediyede yaşayan tüm engelliler olmaktadır.

Kent Konseyi Yönetmeliği'nde geçen yönetim kavramıyla katılım, şeffaflık, hesap verebilirlik ve açıklık yanında etkinlik ve etkililik ilkeleri de izah edilmektedir. Toplumsal sorunlara zamanında ve en az kaynak kullanımıyla çözüm bulunmasının gerekliliğini vurgulayan bu iki ilke iktisadi kökenli olup yeni yönetim anlayışının inşası için idare hukukuna ve kamu yönetimine aktarılmıştır. Bu ilkeleri yaşatmak için kent konseyinin odağındaki hemşehrilerle çok önemli görevler düşer.

2. Kent Konseyi Kararlarının Oluşmasında Hemşehrilerin Rolü

Kent konseyi genel kurul toplantıları, özellikle meclis ve çalışma gruplarından gelen bilgi, görüş ve düşüncelerin toplanıp istişare edildiği önemli bir mecradır. Modern demokrasilerde özellikle mahalli düzeyde yerel halkın ihtiyaçlarının tespitinde onların söz sahibi olması ve kararlara doğrudan katılması gerekmektedir (Çetinkaya ve Korlu, 2012, s.95). Nitekim yerel halk, kendi toplumsal ihtiyaçlarını tespit etmekte yerel yöneticilerden daha başarılıdır.

Kent konseyi gündeminin belirlenmesi ve programının oluşturulması için mahalden gelen talep ve ihtiyaçlar izlenerek dikkatle değerlendirilmelidir. Kent konseyi üyeleri vasıtasıyla belediye meclis üyeleri ve çalışanlarının o mahalli alanla ilgili ihtiyaçlar konusunda bilgi sahibi olması, kent konseyi faaliyetlerinin mütemmim cüzi olarak değerlendirilebilir. Özellikle meclisler ve mahalle çalışma grupları, o mahallin yerel gündelik ihtiyaçlarının belediye meclis gündemine getirilmesinde faaldir. İlgili hukuksal düzenlemeler de bu durumu teyit etmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 12/3. maddesine göre konsey bünyesinde faaliyet gösteren meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edilir. Bir başka deyişle, kent konseyi genel kurulunda, mahalle çalışma gruplarında ve meclislerde görüşülen fikirler değerlendirilir. Bu sebeple kent konseyi kararlarının oluşturulmasında odak noktası, mahalle çalışma grupları ve meclislerdir yani o kentin hemşehrileridir.

5393 sayılı Kanun'un 13. maddesinde hemşehri hukuku, herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir, denilmek suretiyle düzenlenmektedir. O halde bir beldede yaşamak hemşehri olmak için yeterlidir. Ne vatandaşlık şartı ne de seçme-seçilme yeterliliğine sahip olma şartı aranmaktadır. Her ne kadar yasal düzenlemeler yapılmak suretiyle hemşehri hukuku ve bilinci oluşturulmaya çalışılsa da yönetime etkin katılım için öncelikle vatandaşlık bilincinin oluşması

gerekliği yanında vatandaş olmanın getirdiği hak ve sorumlulukların farkında olunması zorunluluğunun altı çizilmektedir (Çevikbaş ve Kaplan, 2011, s.35). Bu tespit doğru olmakla birlikte etkin katılımın yapılması istenen mecra kent konseyi ise artık yetersizdir. Nitekim vatandaşlık, bir kişinin bir devlete aidiyetini belirtir. Anayasamızın 66. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı, Türk Devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes Türk'tür denilmek suretiyle düzenlenmektedir. Belediye Kanunu ile düzenlenen ve hedeflenen katılımın sağlanması için Türkiye'de ikamet eden vatandaşlar yanında yabancıların, seçmenler yanında seçilme yeterliliğine sahip olmayanların da sorunlarını, taleplerini, yönetimle alakalı görüş ve önerilerini dile getirebilecekleri mecraların oluşturulması gerekmektedir. Etkin katılımın sağlanması için vatandaşlık bilincinin yanında hemşehrilik bilincinin oluşması ve hemşehri olmanın getirdiği 5393 sayılı Kanun'un 13. maddesinde sıralanan hak ve sorumlulukların farkında olunması gerekmektedir.

Bunun yanında katılımın etkin olması için hemşehrilerin, gönüllü katılım faaliyetleri gerçekleştiren demokrasi kültürünü içselleştirmiş kişiler olması gerekmektedir. Bir başka ifadeyle kent konseyleri faaliyetlerinden beklenen faydanın sağlanabilmesi için pasif hemşehrilik anlayışından aktif hemşehrilik anlayışına geçilmelidir. Hemşehriler, aktif olmazlarsa, kent konseyi çalışmalarına gönüllü şekilde katılmazlarsa, hukuken düzenlenen ve hukuki güvence altına alınan kent konseyleri işlevsiz kalır, mevzuatta kendilerine verilen hiçbir görevi yerine getiremezler.

Bununla birlikte kent konseyi genel kurulunun oluşumunda hemşehrilerin sınırlı şekilde temsili de eleştirilmektedir. Şöyle ki Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 8. maddesine göre halktan üyeler, kent konseyi bünyesinde kurulan meclis ve çalışma guruplarının birer temsilcisinden seçilmektedir. Bir gelenek haline almış şekilde genel kurulda hemşehrileri, meclis başkanları ve çalışma grup başkanları temsil etmektedir. Aslında merkez ve yerinden yönetimlerin temsilcilerinin de o yerin hemşehrisi olduğu düşünülebilir. Fakat bu kişiler, kent konseyi genel kurulunda öncelikli olarak çalıştıkları, bağlı oldukları idareyi temsil ederek bu kurumun çıkarlarını savunurlar. Ayrıca genel kurulda sivil toplum kuruluşları ve siyasi parti temsilinin de arzu edilen düzeyde olmadığı birçok mecra tarafından eleştirilmektedir.

Kent konseyi genel kurul toplantıları neticesinde ortaya çıkan kararlar, ilgili belediye tarafından uygulanabilir özellikte midir sorularına cevap vermek için bu kararların hukuki niteliği de incelenmelidir.

B. KENT KONSEYİ KARARLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Kent konseyi genel kurul toplantıları, Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre organize edilip düzenlenir. Yönetmeliğe göre, kent konseyi genel kurul toplantıları neticesinde ortaya çıkan kararlar, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine

bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur. Mevzuata göre, kent konseyi genel kurul kararlarının iki temel özelliği bulunmaktadır: Genel kurul kararlarının görüş bildirme niteliğinde olması ve belediyenin yetki alanına giren konularla ilgili olması.

1. Kararların Görüş Bildirme Niteliğinde Olması

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde ifade edilen “*kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir*” hükmüne göre kent konseyi ilgili belediyeye tavsiye niteliğinde görüşler bildirmektedir. Kent Konseyi Yönetmeliği'nde de genel kurul kararlarının, görüş bildirme niteliğinde olduğu vurgulanmaktadır (madde. 11/2, 14). Görüş bildirmek, bir konu hakkında tavsiye niteliğinde bir fikir ve yargıya varmaktan ibarettir.

Görüş bildirme niteliğindeki idari kararlar (işlemler), idari işlemin en temel niteliği olan icrai olma özelliğine sahip değildir. İcrai nitelikte olmayan idari kararlar doktrin tarafından çeşitli şekillerde tasnif edilmekte olup görüş bildirme işlemleri, hep icrai nitelikte olmayan işlemler arasında yer almaktadır. Gözübüyük ve Tan görüş bildirme işlemlerini icrai olmayan işlemlerin bir türü olarak belirterek icrai olmayan idari işlemleri: Görüş belirten işlemler, danışma işlemleri, hazırlık çalışmaları, uygulama ile ilgili işlemler ve idarenin iç yapısı ve işleyişi ile ilgili işlemler olarak sınıflandırır (Gözübüyük ve Tan, 2012). Yıldırım ve Çakır da görüş bildirme işlemlerini icrai olmayan idari işlemler arasında sıralar (2012). Günday'a göre icrai nitelikte olmayan idari işlemler; gösterici işlemler, hazırlık işlemleri ve iç düzen işlemleri olarak tasnif edilirken görüş bildirme işlemleri gösterici işlemler arasında yer almaktadır (2015). Görüş bildirme işlemleri, ister açıkça zikredilsin ister başka bir isim altında gruplandırılınsın doktrin tarafından her zaman idarenin icrai nitelikte olmayan işlemleri, arasında değerlendirilmektedir.

İdari kararların icrai olması idarenin, tek yanlı irade açıklamasıyla hukuk düzeninde değişiklik yaratması demektir (Gözübüyük, 2012; Gözler, 2010). Anayasa Mahkemesi'ne göre *kamu gücünün, üçüncü kişiler üzerinde, ayrıca bir başka işlemin varlığına gerek olmaksızın, doğrudan doğruya çeşitli hukuki sonuçlar doğurmak suretiyle etkisini gösterdiği işlemler icrai niteliktedir* (2010). Başka bir tanımlamayla *icrai işlemler, yükledikleri borçlar ve tanıdıkları haklar ile mevcut hukuksal düzeni değiştirmek amacıyla, idare tarafından yapılan tek yanlı hukuksal işlemlere* denir (Giritli, Bilgen, Akgüner ve Berk, 2012, s.887). İcrai nitelikte olmayan idari işlemler ise, bireylerin hukuki durumlarını etkilemez, hukuk düzeninde herhangi bir değişikliğe yol açmaz.

Görüş bildirme niteliğinde olan kent konseyi kararları da o halde icrai nitelikte değildir. Yani kent konseyi genel kurul kararları, bireylerin hukuki durumlarını etkilemez ve hukuk düzeninde bir değişiklik yaratmaz. İcrai nitelikte karar veremediğinden kent konseyi kararları aleyhine idari yargıda dava

da açılmaz (Anayasa Mahkemesi, 2010). Kent konseyi genel kurul kararları, sadece belediye meclisine sunulur ve mecliste görüşülür. Belediye meclisi, bu kararları inceler, ve uygun bulursa kent konseyi genel kurul kararlarını kabul ederek, onlara icrai nitelik kazandırır. Bu yüzden kent konseyi kararlarının belediyenin yetki alanına giren konularda olması beklenmektedir.

2. Kararların Belediyenin Yetki Alanına Giren Konularda Olması

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesinde 11 kalemde kent konseyinin görevleri düzenlenmiştir. Bu görevler; yönetime ve planlamaya yönelik görevler ile sosyal ve kültürel görevler olarak incelenebilir. Yönetişim anlayışının yaygınlaşması doğrultusunda kent konseyine, yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılması, hemşehri hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesi, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesi, yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığın, demokrasinin ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesi, kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına yönelik görevler verilmiştir. Planlamaya yönelik görevleri doğrultusunda kent konseylerine; sürdürülebilir gelişme sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli plan hazırlanması ve uygulanmasını sağlama, kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunma ve kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunma görevleri tevdi edilmektedir. Kent konseylerinin sosyal ve kültürel görevlerine gelince bunlar:

- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkma ve geliştirme,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları destekleme,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunma, çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırma ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamaktır.

Bu görevlerin her biri esasen belediyenin yetki alanına girmektedir. Çünkü Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6/1. maddesine göre kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesi kent konseyinin görevleri arasında sayılmaktadır. Bu sebepten ötürü kent konseyi kararları, doğal olarak, belediyenin yetki alanına giren konularla ilgili olmalıdır. Kararların belediyenin asli görevleriyle ilgili olması halinde belediye meclis üyelerinin demokratik eğilimleriyle doğru orantılı olarak, ilgili belediye meclisinde değerlendirmeye alınmaktadır. Bu konuda Etimesgut Kent Konseyi kararlarının Etimesgut Belediye Meclisince değerlendirilmesi pozitif

örneklerden olmaktadır. Belediye meclis çalışanlarıyla yapılan görüşmelerde kent konseyi genel kurul kararlarının resmi yollardan Etimesgut Belediyesi'ne ulaştığı tespit edilmiştir³. Ayrıca 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait belediye meclis kararları incelediğinde Etimesgut Belediye meclisinin kendisine gönderilen kent konseyi görüşlerini mecliste görüşerek uygulanır bir nitelik kazandırdığı görülmüştür. Belediye meclis toplantılarında, "...kent konseyi genel kurulu kararlarıyla ilgili olarak Belediyemiz ilgili birimlerince geniş kapsamlı bir çalışma yapılarak Belediyemizin asli görevleri arasında bulunan konular hakkında çalışmaların devam ettirilmesi ve diğer tavsiye niteliğinde alınan kararların kamu kurum ve kuruluşlarıyla istişarede bulunularak gerçekleştirilmesine ve masrafların belediyemizin nakdi imkanları dahilinde belediye bütçesinden karşılanmasına..." karar verilmiştir (Etimesgut Belediye Meclis Kararları).

Türkiye Kent Konseyleri Birliği İletişim ve İşbirliği Ağı Bölgesel Balıkesir Toplantısı Özet Raporu (15 Mayıs 2012) Gündem'inde kent konseyi kararlarının sadece belediyenin yetki alanına giren konularla ilgili olması eleştirilmektedir. Toplantıda en önemli karar mekanizmalarından birinin, il özel idarelerinin karar organı olan il genel meclisleri olduğu belirtilerek, sadece belediye meclisi değil, il genel meclisinin de görev ve yetki alanlarına giren kent konseyi kararlarının gündeme alınarak görüşülüp karara bağlanması önerilmektedir (Erkul, Tan ve Kara, 2013). Bu önerinin uygulamaya geçmesi kanımızca şu anki hukuki düzenlemelere göre mümkün değildir. Şöyle ki aslında Anayasamızın 127. maddesine göre yerel yönetimler, il, belediye ve köylerden oluşur. İl kavramı burada il özel idaresini ifade etmektedir. İl özel idaresinin karar organı, il genel meclisidir. Bu meclis, kent konseyine üye de göndermektedir. İl genel meclisi, kent konseyi üye tam sayısının yüzde 30'unu geçmemek üzere, kendi üyeleri arasından seçeceği temsilcileri kent konseyi faaliyetlerine iştirak etmek üzere belirler (Kent Konseyi Yönetmeliği 8/e maddesi). Ancak kent konseyi genel kurul kararları, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi gereğince sadece belediye meclisine gönderilmektedir. Kanun maddesi açıktır, kanun koyucu maddede il genel meclisi ifadesine yer vermediği gibi karışıklığa yol açmayarak yerel meclislere ifadesine de yer vermemiştir. Ayrıca 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nda il genel meclisinin görev ve yetkileri sıralanmış olup kent konseyi kararlarının değerlendirilmesine yönelik hiçbir görevi bulunmamaktadır. Bu sebeplerden ötürü kent konseyi kararları, il genel meclisinde değerlendirilmeye alınmaz. Değerlendirmeye alınırsa, konu bakımından yetkisizlik sebebiyle açıkça hukuka aykırı işlem yapılmış olur. Bu da o idari işlemin iptal edilme sebebidir. Kent konseyi hakkındaki mevzuat, söz konusu öneriyi, kabul edilemez kılmaktadır. Böyle bir önerinin hayata geçebilmesi için yasal değişikliklerin yapılarak il özel idarelerinin yetki ve görev alanına giren konularda da kent konseyi genel kurul

³ 25/02/2019 tarihinde Etimesgut Belediye Başkan Yardımcısı Cemal Satılmış'la yapılan mülakat.

kararlarının oluşturulabilmesinin önü açılmalı ve il genel meclisine, kent konseyi kararlarının gündeme alınıp değerlendirilmesiyle ilgili yetki verilmesi gerekmektedir. Zira idare hukukunda yetkisizlik asil, yetki sahibi olmak istisnaidir. Bu yüzden yasama organı tarafından il genel meclislerinin hukuka uygun şekilde ve açıkça yetkilendirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca belediye meclisi sadece kendi görev ve yetki alanına giren kent konseyi genel kurul görüşlerini değerlendirmeye alır. Belediyenin görev alanına girmeyen bir konuda kent konseyinin görüş bildirilmesi üzerine belediye faaliyette bulunursa, o işlem de yetki unsuru yönünden sakat hale gelir. Bununla birlikte başka kurum ve kuruluşların yetki alanına giren konularda kent konseyinin karar alması ve bu kararları belediye meclisine iletmesi halinde meclis, kent konseyi kararı hakkında yetkili idareyi bilgilendirerek yönetim anlayışına uygun şekilde o kurum ve kuruluşla birlikte hareket etme iradesi gösterebilir. Bir diğer deyişle kent konseyi direk olarak, sadece, belediyeyle organik bir ilişki içerisinde. Kent konseyinin başka kurumlardan olan taleplerinde belediye meclisi, bir nevi arabulucu olabilir. Uygulamada ise yönetim kültürünün gelişmemesi ve yetki-görev-sorumluluk paylaşımının netleştirilmemesi sebepleriyle belediyelerin, bu iradeyi göstermekten uzak durduğu gözlenmektedir.

II. KENT KONSEYLERİ KARARLARININ ETKİNLİĞİ

Etkinlik, bir örgütün önceden saptadığı amaçlara ulaşma derecesini ifade eder (Aldemir, 1985). Kent konseyi kararlarının etkinliği de bu yönetsel birimlerin aldığı kararların ilgili belediye meclislerinde dikkate alınma derecesinin tespit edilmesiyle ortaya çıkarılabilir. Esasen kent konseyleri kararlarının etkinliğini değerlendirmek ve etkin ya da değil diye genel bir analiz yapmak çok zordur. Çünkü Türkiye coğrafyasında vücut bulmuş kent konseyleri, yapılanma ve katılım konusunda heterojen başka bir deyişle özerk bir yapı sergilemektedir. Bunun yanında istenilen amaca ulaşılmasa da kent konseyi, belediye faaliyetlerinin takip edebildiği bir kurum olması hasebiyle demokratik katılım ve denetim alanlarında farklı faydalar sağlamış olabilir. Nitekim katılım merkezden yerele inildikçe artmakta olup katılımcıların etkinliğinin de arttığı kabul edilmektedir (Eryılmaz, 2010). Bu sebeplerden ötürü çalışmada kent konseyleri kararlarının etkinliği konusu, kent konseylerinin mevzuatta belirtilen amaçlara ne kadar ulaştığı noktasından irdelenecek olup bunun tespit edilebilmesi için kent konseyi kararlarının özellikleri incelenip ardından faydalarına değinilmektedir.

I. KENT KONSEYİ KARARLARININ ÖZELLİKLERİ

Kent konseyi genel kurul kararlarının özellikleri konusu bir yandan kent konseyi genel kurul kararlarının niteliği, diğer yandan belediye meclisi kararlarını etkileyebilme güçleri üzerinden değerlendirilmektedir.

1. Kent Konseyi Kararlarının Niteliği

Kent konseyi kararlarının niteliğini anlayabilmek için kent konseyi çalışma ilkelerini incelemek gerekmektedir. Kent konseyi çalışma ilkeleri, Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 7. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre Yerel Gündem 21 süreci kapsamında uluslararası gelişmeleri de takip ederek kent konseyleri, tarafsız bir anlayışla kentine sahip çıkmalı, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkeleri rehberliğinde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunacak şekilde faaliyetlerini geliştirmelidir. Ayrıca kent konseyleri, hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerinin ön planda tutulduğu bir anlayışla çalışmalıdır. Bunun için katılımcılığa ve ortak akla dayanan uzlaşma kültürünü esas alıp değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma ilkesini benimsemelidir.

Kent konseyi kararlarının, mevzuatta belirlenen nitelikleri taşımaktan uzak olduğu söylenebilir. Konsey kararlarıyla, mahallelerde yaşanan sokak lambası, bayrak direği, çöp konteyneri, asfalt yaması, sosyal tesis, kütüphane, hız kesici, parklara bekçi vb günlük sorunları gidermeye yönelik talepler, ilgili belediye meclisine taşınmaktadır. Ayrıca turistik gezilerin gerçekleştirilmesine yönelik talepler çok yoğundur.

Kent konseyi kararlarının mevzuatta belirlenen nitelikleri taşıyamamasının, kanımızca, iki temel sebep vardır. İlk olarak, kent konseylerinin tarafsızlığı sorunu vardır. Tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe haiz olmadığından ilgili belediye tarafından finanse edilen kent konseyi, belediye yönetiminden tarafsız davranmamakta ve bu nedenle saydamlık, hesap verebilirlik ve denetim faaliyetleri tartışmalı hale gelebilmekte, çıkar ve baskı gruplarının faaliyet alanına dönüşmektedir (Ulusoy ve Tekdere, 2015, s.188). Ayrıca kent konseyleri, siyasal partilerin egemenliğinde hareket etmektedir (Güler ve Mutlu, 2015, s.173). İkinci olarak ilgili yönetmelikte belirlenen ilkeler, kent konseyi faaliyetlerini idealize etmekte olup uygulanabilirliği tartışmaya açıktır. Nitekim belediye meclisi ile kent konseyi arasındaki ilişki hukuken yeterince düzenlenmemiştir. Aslında Belediye Kanunu'nda kent konseyinde oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınır ve değerlendirilir demek suretiyle bir düzenleme mevcuttur. Ancak bu düzenleme, yeterli değildir. Çünkü bazı kent konseyinin genel kurul kararlarını resmi yollardan belediye meclisine ulaştırmadıkları tespit edilmiştir⁴. İletişimin gayri-resmi yollardan sağlandığı ve maddi araçlarla yapılmadığı gözlenmiştir. Yasal düzenlemeye uygun şekilde kent konseyi genel kurul kararlarını belediye meclisine ileten kent konseyleri ise belediye meclisinde gündemine alınıp

⁴ Tokat Kent Konseyi ve Yenimahalle Kent Konseyi personelleri ile 04.03.2019 tarihinde yapılan telefon görüşmeleri bu durumu teyit etmektedir.

değerlendirildiğine inandığı alanlarda faaliyet geliştirmektedir. Kent yaşamına ilişkin planlama ve denetim alanlarında çalışmamaktadır. Başka bir deyişle kent konseyi kararlarının niteliği tartışmalıdır.

Yönetmelikte belirlenen ilkeler doğrultusunda kararlarının daha nitelikli hale gelebilmesi için öğretici tarafından birtakım tavsiyelerde bulunmaktadır. Kent konseylerinin yerel gündemi takip etmesi gerektiğinin altı çizilmekte olup kent konseylerine, ilgili belediyelerin stratejik eylem plânı hazırlama, 1/25.000 ölçekli çevre düzeni plânlama ve kalkınma ajanslarının programlama aşamalarına düzenli ve sistematik şekilde katılmaları tavsiye edilmektedir (Erkul vd., 2013). Bununla birlikte kent konseylerinin yönetim olgusunu iyi anlayarak demokratik bir platformda faaliyet göstermeleri önerilmektedir (Erkul vd., 2013).

Kent konseyi kararlarının daha nitelikli hale getirilmesi için, kanımızca, ilk etapta hukuki düzenleme yapılmalıdır. Yerel halkı ilgilendiren imar planlaması, stratejik plan ile ekonomik kalkınmaya yönelik önemli konularda kent konseyine danışılması zorunlu hale gelmelidir. Ya yasa koyucu, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda; ya da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde değişiklik yaparak kent konseyi kararlarına başvurulması zorunlu alanları sıralamalıdır. Böyle bir düzenlemenin yapılması halinde kent konseyi genel kurulları, istemeseler de bu alanlarda çalışma yapmak zorunda kalacaklar ve doğal olarak kararlarının içeriği değişecektir. Böylece kent konseyi faaliyetleri, sadece mahalli güncel yaşamsal sorunları belediye meclisine taşımalarının ötesine geçerek kent yönetiminin planlamasına doğrudan katkıda bulunabilecek içeriğe sahip olacaktır. Başka bir deyişle kent konseyine danışılmasının zorunlu olduğu belli alanların hukuken belirlenmesi, doğal olarak kent konseyi kararlarının niteliğinde değişiklik yaratacaktır. Ancak kent konseyinin görüşüne başvurulmasının zorunlu hale gelmesi bu görüşlerin bağlayıcı olacağı anlamına gelmemektedir.

Hukuksal değişiklik gereklidir ancak yeterli olamayacaktır. Kent konseyi kararlarının niteliğinin değişmesi, kent konseyi paydaşlarının yönetim bilincini içselleştirerek yaşadıkları kentler için kamu yararı amacına yönelik faaliyette bulunmalarına bağlıdır. Kent konseyleri, yerel problemleri çözecek sihirli bir değnek olarak değerlendirilmeyerek yerel karar süreçlerine paydaşların katılımını sağlamakta kullanılacak önemli bir araç olarak ele alınmalıdır. Böylece halkın katılım kültürü, gelişip derinleşecektir.

2. Kent Konseyi Kararlarının Bağlayıcılığı

Kent konseylerinin genel işlevi, yerelde tüm aktörleri; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını, sendikaları, noterleri, üniversiteleri, ilgili sivil toplum örgütlerini, siyasal partileri, kamu kurum ve kuruluşlarını, mahalle muhtarlarını, bir araya getirerek ortak akıl oluşturmaktır. Böylelikle bu ortak akıl; belediyenin yetki alanına giren her konuda alınacak kararları, görüşleri

doğrultusunda yönlendirebilmektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesinde düzenlenen “*kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınır ve değerlendirilir*” hükmü gereğince kent konseyleri genel kurul toplantılarında oluşan tavsiye kararları, ilgili belediye meclisine tevdi edilmektedir. Aynı şekilde Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 14/1. maddesi gereğince kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirilmektedir.

Belediye meclisine tevdi edilen kent konseyi kararları, belediye meclisini hukuken bağlayıcı değildir. TDK'ye göre bağlayıcı kelimesi, “uyulması zorunlu” olarak tanımlanmaktadır. Kent konseyi kararları, belediye meclisini hukuken bağlayıcı olmadığından belediye meclisi, kent konseyi kararlarına uygun karar vermek bu kararlara uymak zorunda değildir.

Uygulamada, kent konseyi genel kurulunda ortaya çıkan kararlar, ilgili belediye tarafından ne kadar dikkate alınmakta, değerlendirilmekte hatta uygulanmaktadır sorusuna cevap vermek hiç kolay değildir. Kent Konseyi Yönetmeliği ile 1397 belediye bünyesinde kurulması zorunlu hale gelen her bir kent konseyinin ortaya koyduğu görüş ve tavsiye kararlarının hem sayısını ve içeriğini tespit etmek hem de bu kararların ne kadar ilgili belediye meclisini etkilediğini ölçmek zordur. Bu zorluğun ortaya çıkmasının birden fazla sebebi bulunmaktadır. Her şeyden önce, her belediye bünyesinde mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen üç ay içinde kent konseyi örgütlenmesi kurulması zorunlu olduğu halde, kent konseyleri ya örgütlenmelerini tamamlayamamaktadır ya da tamamlayanlardan bazıları faaliyete geçememektedir. 2012 yılında Çetinkaya ve Korlu tarafından yapılan bir çalışmada, sadece il belediyeleri kapsamında değerlendirildiğinde dahi 81 ilin 15'inde kent konseyinin bulunmadığı ya da tam olarak faaliyet göstermediği ortaya konmaktadır (2012, s.102). Bu 15 il belediyesinin 3 tanesinin İstanbul, Konya ve Samsun gibi büyükşehir belediyeleri olduğu belirtilmelidir (Çetinkaya vd., 2012). Türkiye Kent Konseyleri Birliği⁵ Yürütme Kurulu Üyesi Necati Binici, “31 Mart 2019 yerel seçimlerinin ilanından üç ay sonra her belediye bünyesinde kent konseyleri örgütünü kurmalıdır ancak eylül ayında dahi halen kurulamayan kent konseyleri mevcuttur. Kurulsa dahi Türkiye Kent Konseyleri Birliği Derneği olarak faaliyet durumlarını takip etmemiz imkansızdır. Bir seçim

⁵Türkiye Kent Konseyleri Birliği, kent konseyleri arasında eşit ortaklık ve dayanışma temelinde sürdürülebilir iş birliğinin geliştirilmesini hedefleyen, hemşehri hukukunu esas alan bir anlayışla; kentlerin potansiyelini harekete geçirmeye çalışan ve ülkemizin tüm kentlerinde iyi yönetişimin temel prensiplerine dayalı kent konseylerinin kuruluşuna öncülük eden bir iş birliği ağının hayata geçirilmesi” uygun görülerek; hazırlık çalışmalarını yürütmek üzere kurulan bir dernektir (Kent Konseyleri Birliği, 2019). Fiil ehliyetine sahip bulunan ve derneğin amaç ve ilkelerini benimseyerek bu doğrultuda çalışmayı kabul eden ve mevzuatın öngördüğü koşulları taşıyan Kent Konseyi Başkan ve/veya Genel Sekreterleri, Derneğe üye olmaktadır. Dolayısıyla derneğin üyeleri sürekli değişmektedir. Nitekim kent konseylerinin tüzel kişilikleri olmadığından derneğe kurum olarak üye olamazlar.

döneminden sonra kurulan kent konseyi faal olmayabilir ancak sonraki seçim döneminde ya kurulmayabilir ya da kurularak çok faal olabilir. Bu durum tamamen yöneticilerin inisiyatifindedir”⁶ tespitini yapmıştır.

Bununla birlikte kent konseylerinin çalışma yöntemleri hatta teşkilat yapılanmaları da birbirlerinden farklı bir yapı sergiler. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 9. maddesine göre kent konseyi, genel kurul, yürütme kurulu ile meclisler ve çalışma gruplarından oluşur. Bir başka deyişle her kent, kendi ihtiyaçlarına göre farklı sayı ve özelliklerde çalışma grupları ve meclislerden oluşur. Örneğin internet siteleri incelenen Gaziantep Kent Konseyi'nde, kadın, çocuk, gençlik ve engelli meclisleri bulunurken Bursa Kent Konseyi'nde kadın, gençlik, engelli, çocuk ve yabancılar meclisi bulunmakta, Etimesgut Kent Konseyi'nde; çocuk, gençlik, engelli, kadın, emekli meclisleri bulunmaktadır. Farklı yapıdaki kent konseylerinin çalışma usulleri de birbirinden farklıdır. Kent Konseyi Yönetmeliği genel kurulun yılda en az iki toplantı yapmasını düzenleyerek bir alt sınır öngörmüştür ama ne kadar sıklıkla toplanacaklarına, kent konseyleri karar vermektedir. Akman çalışmasında, Adalar Kent Konseyi'nin; Adalar Belediyesi ve Kaymakamlığı ile senkronize şekilde çalıştığını, Alanya Kent Konseyi'nin ayda bir toplanan belediye meclislerine aylık olarak rapor ve talep gönderme sistematiği oluşturduğunu ve Burdur Kent Konseyi genel kuruldan geçen projelerin yerel yönetim aktörleriyle fikir alışverişi yaparak gerçekleştirdiğini belirtmiştir (2018, s. 758).

Ayrıca Kent Konseyleri Yönetmeliği'nde, kent konseyi genel kurul toplantılarında oluşturulan görüşlerin ilgili belediye meclisine yürütme kurulu tarafından teslim edileceği düzenlenmektedir. Bu teslimin, yazılı olması gerekmektedir. Ancak sözlü ve gayri-resmi yollardan yapıldığı da görülmektedir⁷. Belediyeyi, kent konseyi genel kurulunda temsil eden üyeler tarafından bu bilgilendirmenin yapıldığı söylenmektedir⁸. Bu durum, kent konseyi kararlarının, takip edilmesini ve izlenmesini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple ilgili Yönetmelik maddesi, hukuken yeniden ve detaylı şekilde düzenlenmelidir. Kent konseyi genel kurul kararlarının, ilgili belediyeye teslim edilmemesi durumunda, ölçülü bir yaptırım dahi öngörülmelidir.

Belediye meclisine tevdi edilen kent konseyi kararlarının, meclis tarafından kabul edilerek icrai hale getirilmesi tamamen ilgili belediye meclisinin yetkisindedir çünkü belediyenin karar organı, belediye meclisidir. Belediye meclisi üye ve başkanı, demokratik katılım kültürüne ne kadar sahipse kent konseyi kararları, o kadar icrai hale gelmekte, uygulanmaktadır. Ayrıca

⁶ Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yürütme Kurulu Üyesi, Necati Binici'yle 24.09.2019 tarihinde yapılan görüşme.

⁷ Tokat Kent Konseyi çalışması (kişi, isminin çalışmada geçmesini istememektedir) ile 04.03.2019 tarihinde yapılan mülakat.

⁸ Tokat Kent Konseyi çalışması (kişi, isminin çalışmada geçmesini istememektedir) ile 04.03.2019 tarihinde yapılan mülakat.

konsey üyelerinin belediye meclisiyle özellikle de belediye başkanıyla insani ve siyasi olarak iyi ilişkilere sahip olması, kent konseyi kararlarının uygulanmasında önemli bir yer tutar. Nitekim kent konseyi ve belediye başkanı arasındaki ilişki, hukuki olarak düzenlenmemekte kent konseyine yapılan mali yardımlar, belediyenin ve özellikle de belediye başkanının inisiyatifinde gerçekleşmektedir (Güler ve Mutlu, 2015, s.170).

Bazı belediyelerde kent konseyleri yasal bir zorunluluk olarak kurulduğundan bu birimler, sadece bilgilendirme merkezleri olarak iş yaparlar. Belediye yönetimi; kent konseyleri kararlarının, karar mekanizmasına dahil edilmesine engel olabilmektedir (Köseoğlu, 2011, s.333). Çalışma gruplarının ve meclislerin çalışmalarından faydalanmayan, bu çalışmaları incelemeyen belediyeler, kent konseylerinin etkisiz kalmasına ve beklentilerin boşa çıkmasına sebebiyet vermiştir ki bu durumda kent konseyine olan ilgilenin giderek azalmasına katılımcıların yavaş yavaş süreçten kopmasına sebep olmaktadır (Emrealp, 2010).

Bununla birlikte kent konseyi kararlarının ilgili belediye tarafından dikkate alındığı olumlu örnekler de vardır. Bazı kent konseylerinin önemli bir kamuoyu baskısı yarattığı görülmektedir. Bütün hemşehriler olmasa da seçmen niteliği taşıyanlar, yerel seçimler vasıtasıyla belediye meclis üyelerini seçtiğinden, belediye meclis üyeleri, kent konseyinde ortaya konan talepleri, karşılamak durumundadır. Böylelikle belediye ve seçilen organları üzerinde uygulanan demokratik denetim, daha aktif hale gelmektedir. Kent konseylerinin bu yönde yaptırım gücünün olabilmesi için, üye sayılarının çok yüksek olması gerekmektedir (Akman, 2018, s.760).

Kent konseyi kararlarının, belediye meclisini hukuken bağlayıcı olmaması, kent konseyinin faydalı yönetsel birimler olmasına engel olmamaktadır.

B. KENT KONSEYİ FAALİYETLERİNİN FAYDASI

Kent konseyi faaliyetlerinin, bu faaliyeti gerçekleştiren paydaşlara çeşitli faydaları olduğu kadar faaliyetin odağındaki belediyeye de faydası olmaktadır.

1. Kent Konseyi Faaliyetlerinin Bağlı Olunan Belediyeye Faydası

Belediye, yerel ihtiyaçlara cevap vermek için kurulan anayasal nitelikte bir kamu tüzel kişisidir. Belediye adına karar verme yetkisi, belediye meclisine aittir. Belediyeye bağlı faaliyet gösteren kent konseyinin, karar verme mekanizmasını, zorlaştıracığı ve daha kompleks hale getireceği önyargısı olabilir. Fakat kent konseyi kararlarının belediye meclisine iletilmesi, karar mekanizmasını asla zorlaştırmaz, aksine belediyeye çok önemli üç temel fayda sağlar. İlk olarak, kent konseyi vasıtasıyla belediyeye, mahalden bilgi akışı gerçekleştirir. Bu bilgi akışı, ihtiyaçların belirlenmesi, belirlenen ihtiyaçları gidermeye yönelik meclis kararlarının alınması, alınan kararların mahalde

uygulanması ve takibi sırasında olmaktadır. Nitelim yerel halk, kendi ihtiyaçlarını, yöneticilere kıyasla daha iyi belirleyebilmektedir. Belediye çalışanlarının belediye sınırları içerisindeki her türlü sorunu, eksikliği, ihtiyacı, talebi *zamanında* tespit etmesi, alandan doğru ve tarafsız bilgi akışı olmazsa, neredeyse imkansızdır. Kent konseyi, bu noktada devreye girerek, doğru ve tarafsız bilgi akışını çok rahat sağlar. Elde edilen bilginin harmanlanıp sentezlendiği genel kurul toplantılarında oluşan tavsiyeler, belediye meclisine iletilerek meclisin gerçekçi, uygulanabilir ve çözüm odaklı kararlar alması sağlanır.

İkinci olarak, kent konseyi çalışmaları sayesinde belediye karar mekanizmasına, hemşehriler dâhil edilmektedir, böylece belediye kararları, daha demokratik ve meşru hale gelmektedir. Bu durum, genelde devlet yönetimine özelde de belediye yönetimine halkın katılımını sağlama amacına uygun olarak geliştirilen yeni kamu yönetimi yaklaşımına yani yönetim anlayışına uygundur. Ayrıca kamu yönetiminde varlığı eleştirilen demokrasi eksikliği problemine de çözüm sağlanmaktadır.

Son olarak, merkezi hükümetin onayına ve maddi desteğine ihtiyaç duyulduğu halde kabul edilmeyen yerel projelere karşı belediye, kent konseyinden güç alabilir. Kent konseyi vasıtasıyla, yerel katılımcıları yanına almak suretiyle ortak hareket ederek ortak politika geliştirebilir. Böylelikle belediyenin söz konusu talebi, kent konseyinden gelen destekle güçlenir, taleple alakalı merkezi idareye demokratik bir baskı kurabilir⁹.

Kent konseyi faaliyetlerinin, ilgili belediyeye faydaları olduğu gibi hemşehrilere da çeşitli faydaları olmaktadır.

2. Kent Konseyi Faaliyetlerinin Hemşehrilere Faydası

Kent konseyleri faaliyetlerinin hemşehrilere faydası, bu birimlerin kurulma amaçları çerçevesinde değerlendirilebilir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesiyle yasal statüye kavuşmuş olan kent konseylerinin başlıca amaçları; "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktır". Bu amaçlar doğrultusunda hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği'ne göre kent konseyleri, hemşehriler arasında sosyal yardımlaşmayı arttırıp dayanışma bilinç ve duygusunu güçlendirerek hemşehrilerin yaşam kalitesinin arttırılması için faaliyette bulunmalıdır.

⁹ Burada, merkezi idare ile yerel yönetimler, güç mücadelesinde bulunan düşman idareler olarak düşünülmemelidir. Bu yönetimler, Türk idari teşkilat yapılanmasında vatandaş memnuniyetini en yüksek düzeyde sağlamak için kamu hizmetlerini, yetki paylaşım ilkelerine uygun şekilde birlikte sunmaktadırlar.

Kent konseyi, yerelde örgütlenen anti-bürokratik bir yapıdır. Kamu tüzel kişiliği olmayan mahalle muhtarlıklarında dahi *devlet kokusu* varken kent konseyleri *halk kokmaktadır*. Hemşehriler, kent konseyi bünyesinde toplanarak ortak amaçlar doğrultusunda çalıştığından katılımcılar arasında yoğun şekilde yardımlaşma ve dayanışma kültürü ve duygusu gelişmektedir. Bir ortak amaç etrafında toplanan katılımcılar, böylelikle tanışacaklar ve birlikte hareket etme kültürünü öğreneceklerdir. Kent konseyi, esasen çok fazla düşünsel bir çaba ve üretim gerektirmeyen çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma konularında çalışmalar yapmaktadır (Yaman ve Küçükşen, 2018).

Bunun yanında belediye faaliyet ve kararlarının takip edilmesi sağlanarak aktif bir yönetim mekanizması kurulmuş olacaktır. Bu mekanizmanın iki yönü vardır. Bir yandan hemşehriler ve yerel paydaşlar, belediye yetki alanına giren konularda görüş, düşünce ve önerilerini belediye meclisine iletmektedir diğer yandan bu tavsiyelerde bulunan paydaşlar, belediye faaliyetlerinden ve kararlarından çok daha kolay haberdar olmaktadır. Belediye karar süreçlerinde yaşanan gelişmeler takip edilip izlenebilmektedir. Bilgi Edinme Kanunu'yla hayata geçirilmeye çalışılan bilgi edinme hakkı, kent konseyi faaliyetleriyle belediye ölçeğinde çok kolay hayat bulabilmektedir. Böylece belediye yönetiminde, şeffaflık ve açıklık ilkeleri sağlanmaktadır.

Son olarak, paydaşları, kent konseyinde yer almaya iten nihai hedefin gerçekleşmesinin sağladığı fayda vardır. Bir yerel ihtiyacın giderilmesine, sorunun çözülmesine, eksikliğin tamamlanmasına yönelik kent konseyi tavsiye kararlarının, belediye meclisi tarafından dikkate alınmak suretiyle karara bağlanması sayesinde söz konusu yerel ihtiyaç giderilir, sorun çözülür, eksiklikler tamamlanır. Bu durum yerel katılımcının, bu faaliyette bulunmasının ana sebebi olduğundan elde edilen fayda maksimum düzeyde olmaktadır.

SONUÇ

Türk yerel yönetim hukuku, halkın yönetsel kararlar hakkında bilgi sahibi olması yanında karar süreçlerine katılmasına çeşitli araçlarla olanak vermektedir. Bu araçlardan doktrinde en popüler olanı ve halk nezdinde kısmen tanınanı kent konseyleridir (Özlü, Polat ve Madenli, 2019). Kent konseyi, yönetim anlayışına uygun olarak yörede bulunun bütün idari birimlerin temsilcileri ile hemşehrilerin bir araya geldiği, belediyenin yetki alanına girmek şartıyla yereli ilgilendiren her türlü konuda ortak akıl oluşturduğu, kamu tüzel kişiliğinden yoksun, yönetsel idari birim olarak tanımlanabilir. Bu yönetsel birimler faaliyetlerini, en yetkili organları olan, genel kurul tavsiye kararları aracılığıyla yerine getirmektedir. Genel kurul kararlarının değerlendirildiği bu çalışmada, öncelikle kent konseyi kararlarının kapsamı ardından da bu kararların etkinliği konusu incelenmektedir.

Kent konseyi kararları, kent konseyi faaliyetlerinin özeti niteliğindedir. Bu kararlar, merkez, yerel, sivil toplum kuruluşu ve halktan oluşan paydaşlardan bilgi, veri ve yerel ihtiyaçları gidermeye yönelik talep toplanıp genel kurul toplantısında değerlendirilmesiyle ortaya çıkmaktadır. Kent konseyi karar merci olan genel kurul, toplantılarını Kent Konseyi Yönetmeliği'ne uygun olarak düzenlemektedir. Yönetmeliğe göre kent konseyi genel kurul kararlarının iki temel özelliği bulunmaktadır. Kent konseyi kararları bir yandan görüş bildirme niteliğindedir, yani icrai değildir. Diğer yandan kent konseyleri, belediyenin yetki alanına giren konularda faaliyet göstermektedir.

İlgili mevzuatla kent konseylerine; yönetim anlayışına vücut verme, hemşehri bilincinin geliştirilmesi, yönetime katılma, planlama, sosyal ve dayanışma hususlarında çeşitli görevler verilmektedir. Kent konseyi bu işlevleri, verdiği tavsiye niteliğindeki kararlarıyla hayata geçirmeye çalışmaktadır. Kararlarının tavsiye niteliğinde olması, yani ilgili belediyeyi hukuken bağlamaması, kent konseylerini zayıflatsa da bu yönetsel birimler, demokratik güçlerinin farkında ve faal olmaları durumunda, belediye meclis kararlarını etkileyebilmektedir. Nitekim yerel halk, aynı zamanda seçmen kimliğiyle beş yılda bir yapılan yerel seçimler vasıtasıyla belediye meclisini seçmektedir. Belediye meclis üyeleri, seçimle iş başına geldiklerinden çoğunlukla seçmenden oluşan kent konseyinin taleplerini, ister istemez, dikkatle değerlendirmek durumunda kalırlar.

Bununla birlikte kent konseyi genel kurul kararlarının, mevzuatta çizilen ve taşınması arzu edilen nitelikleri taşıyamadığı söylenebilir. Kararlar, yerel kalkınma, planlama, şeffaf bir yönetim için denetleme misyonlarını yerine getirecek nitelikte değildir. Kararlar, günlük yaşama dair yerel nitelikli ihtiyaçları gidermeye yönelik taleplerden oluşmaktadır. Bu durumun değişmesi ve kent konseyi karar içeriklerinin mevzuatta öngörülen görevleri yerine getirecek niteliği taşınması için birtakım yasal değişikliklerin yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Yerel halkı ilgilendiren imar planlaması, stratejik plan ve ekonomik kalkınma vb. önemli konularda, kent konseyine danışılması zorunlu hale gelmelidir. Ya yasa koyucu, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda; ya da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kent Konseyi Yönetmeliği'nde değişiklik yaparak kent konseyi kararlarına başvurulması zorunlu alanları belirlemelidir. Böyle bir hukuki düzenlemenin yapılması halinde kent konseyi genel kurul kararlarının çehresi kuşkusuz değişecektir. Kent konseyi faaliyetleri, böylelikle sadece mahalli, güncel, sorunları ve ihtiyaçları ya da sosyal yardımlaşma ve dayanışma projelerini belediye meclisine taşınmasının ötesine geçerek kent yönetiminin planlamasına doğrudan katkıda bulunabilecektir. Bununla beraber böyle bir düzenleme, faal olmayan ya da faaliyetini ara vermiş kent konseylerinin (yeniden) faaliyetlerine başlamasına vesile olacaktır.

KAYNAKÇA

- AB Komisyonu, (2001). *Avrupa Yönetişimi Beyaz Kitabı*, COM (2001), 428 25.07.2001 final
- Akman, Ç. (2018). Kent Konseylerini Yeniden Düşünmek: Türkiye Kent Konseyleri Birliği'ne Üye Olan Kent Konseyleri Üzerinden Bir Değerlendirme, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(3), 740-764. DOI: 10.30798/makuiibf.415858
- Aldemir, M. C. (1985). *Örgütler ve Yönetimi Makro Bir Yaklaşım*, İzmir: Bilgehan Basımevi.
- Anayasa Mahkemesi, (2010). Esas Sayısı: 2007/98, Karar Sayısı: 2010/33, 4.2.2010, R.G. Tarih-Sayı: 18.05.2010-27585
- Çağlayan, R. (2016). Hukukumuzda Kamu Tüzel Kişiliği Kavramı ve Kıstasları, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 373-398
- Çevikbaş, R. ve Kaplan, İ. (2011). Belediyelerde Demokrasinin Tabana Yayılması: Kent Konseyi Mekanizması, *İller ve Belediyeler Dergisi*, *Türkiye Belediyeler Birliği Yayını*, 759, 20-37
- Çukurçayır, M. A. ve Eroğlu, T. (2009). Kent Yönetiminde Demokratik Bir Açılım Olarak Kent Konseyleri. Görmez, Kemal ve Ökmen, Mustafa (Eds.). *Yerel Yönetimlerin Güncel Sorunları Küresel Bölgesel ve Yerel Perspektifler*, içinde (s. 224-247), İstanbul: Beta Yayın
- Çelik, A. (2013). Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2), 215-229
- Çetinkaya, Ö. ve Korlu, R. K. (2012). Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü, *Maliye Dergisi*, 163, 95-117
- Danıştay, (2013). 8. Daire, E.N: 2013/9361, K.N: 2014/1
- Emrealp, S., (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, İstanbul: IULAEMME (UCLG-MEWA) Yayını.
- Emrealp, S. (2010). *Kent Konseyleri*, UCLG-MEWA: İstanbul
- Erkul, H., Tan, B. ve Kara, H. (2013). Kent Konseylerinin Sorunları Üzerine Bir İnceleme: Çanakkale Kent Konseyi Örneği, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10/22, 85-105
- Eryılmaz, B. (2010). *Kamu Yönetimi, Düşünceler, Yapılar Fonksiyonlar* (3.Baskı). Ankara: Okutman Yayıncılık
- Giritli, İ., Bilgen, P., Akgüner, T. ve Berk, K., (2012). *İdare Hukuku* (5.Baskı). İstanbul: Der Yayınları

- Gözler, K. (2010). *İdare Hukukuna Giriş* (12. Baskı). Bursa: Ekin
- Gözübüyük, A. Ş. (2012). *Yönetim Hukuku* (31. Baskı). Ankara: Turhan
- Gözübüyük, A. Ş. ve Tan, T. (2012). *İdare Hukuku, İdari Yargılama Hukuku* (5. Baskı). C. 2, Ankara: Turhan
- Güler, E. ve Mutlu A. (2015). Belediye Başkanları ve Meclis Üyelerinin Kent Konseyi Algısı. Enes Battal Keskin ve Elif Karakurt Tosun (Eds.). *II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (s.162-179). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-2
- Günday, M. (2015). *İdare Hukuku* (10. Baskı). Ankara: İmaj
- Köseoğlu, Ö. (2011). Kent Konseyleri: Müzakereci Demokrasi İçin Bir Fırsat mı?. Enes Battal Keskin (Ed.). *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (s.324-336). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-1
- Öner, Ş. (2005). Katılımcı Demokrasi Açısından Belediye Kanunu. Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (Eds.). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1: Reform* içinde (s.57-87). Ankara: Nobel
- Özgökçeler, S. (2014). Yerel Kalkınmada Etkin Bir Kavram: Yerel Yönetişim Bursa Kent Konseyi Örneği, *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 16(1), 67-82
- Özlu, R. M., Polat, C. ve Madenli, S. (2109). Kent Konseyi ve GAP Bölgesi'ndeki Büyükşehir Merkezlerinde Kent Konseyi Farkındalık ve Bilgi Düzeyi. Sezer Özcan ve Ahmet Kayan (Eds.). *Kent Tartışmaları ve Yeni Yaklaşımlar* içinde (s.167-196). Ankara: Orion
- Şahin, S. Z. (2011). Kent Konseylerinin Katılımcı Kent Yönetimine Katkıları Üzerine Bir Değerlendirme: Ankara Örneği. Enes Battal Keskin (Ed.). *Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (s.173-188). Bursa: Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınlar Dizisi-1
- Support for Improvement in Governance and Management, (1999). *Principes Européens d'Administration Publique*, Documents No. 27, Erişim adresi <http://www.sigmaxweb.org/publications/36972575.pdf>
- Toprak, Z. (2010). *Yerel Yönetimler*, İzmir: Birleşik Matbaa
- Ulusoy A. ve Tekdere, M. (2015). Kent Konseylerinin Mali Kısıtları, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, VIII-II, 175-190
- Yaman, M. ve Küçükşen M. (2018). Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü ve İşlevselliği: Bursa ve Yalova Kent Konseyi Örneği, *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1, 64-85

Yıldırım, T. ve Çakır, H. M. (2012). *İdari Yargı Ders Notları*, İstanbul: Oniki Levha Yayıncılık

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 41, 07.01.2015

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 219, 06.04.2015

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 628, 03.12.2015

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 629, 07.12.2016

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 721, 07.12.2017

Etimesgut Belediyesi, Meclis Kararları, Karar no: 169, 03.04.2018

Kent Konseyleri Birliği, (2019). Erişim adresi
<https://kentkonseyleribirligi.com/kurulus>

Etimesgut Belediye Başkan Yardımcısı Cemal Satılmış'la 25.02.2019 tarihinde yapılan mülakat.

Tokat Kent Konseyi çalışanı (kişi, isminin çalışmada geçmesini istememektedir) ile 04.03.2019 tarihinde yapılan mülakat.

Yenimahalle Kent Konseyi çalışanı (kişi, isminin çalışmada geçmesini istememektedir) ile 04.03.2019 tarihinde yapılan mülakat.

Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yürütme Kurulu Üyesi Necati Binici'yle 24.09.2019 tarihinde yapılan görüşme.

